

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Provincies un mes. . . . . 0'25 Ptas.
Estranjé un any. . . . . 6'00 "
Número corrent. . . . . 5 cents.
No retornám ets originals.

Direcció y Redacció: Arabí 6-pral.
Buzón: Kiosco de G. Lirola.-Borne

Directó, Administradó y Propietari
ES MASCLE RÓS

(Tirada: 3400 exemplars)

SETMANARI BILINGÜE INMICH DE SES PENES Y AMICH D'ES BON HUMÓ

**El Recuerdo del Muerto
o el Periodista comprado (1)**

(Cuento)

«Pues señor; hallábase Don Z muy melancólico y turbado con el recuerdo de la muerte de Don H, cuando desde *La España Nueva* vino el periodista K para indagar y hacer información referente al tenebroso asesinato, quien venía con el propósito de no alejarse del suelo M sin antes cumplir con su misión que era la de averiguar quien y porqué armó la mano criminal que dió muerte al malogrado Sr. H. Ya en la plancha del vapor, esperábanle emisarios del Sr. Z, quienes le acompañaron a su despacho, en donde le llenaron la cartera, (no de datos sino de billetes) y la información que hizo, fue la de visitar en automóvil la isla M, admiró sus bellezas y por la noche embarcó de nuevo hacia su *España Nueva*, en donde tuvo la desgracia de quedarse sordo-mudo, víctima de la impresión que le causó el «toma y calla.»

En presidio hallábase un desventurado a quien se suponía autor del asesinato, pero aunque él le hubiera matado, ¿podía considerársele autor? ¡No! El revólver no se dispara si no le apretan el gatillo, el puñal no se clava si desde el puño no se le empuja, la bomba no estalla si no le prenden fuego a la mecha; en cambio el revólver, el puñal y la bomba matan, pero ni al revólver ni al puñal ni a la bomba se les instruye sumario, por ser elementos que funcionan a medida del antojo de quien trabaja en la sombra, envuelto entre las tinieblas del oro con el cual va engrasando las conciencias humanas, sin que se eche a perder el engranaje por mucho tiempo que funcione. En presidio estaba el inocente elemento que funcionó a impulsos del Sr. Z armador de la mano criminal, del autor, y este pasébase con caracter risueño, aunque con la conciencia destrozada, (si la tiene, porque el cuento no habla de eso,) dispuesto a chorrear oro hasta conseguir desvanecer la atmósfera que contra él se levantaba. En presidio aquel mísero mortal, el cual representaba un serio compromiso si se le interrogaba duramente. ¿Como deshacerse de él? Nada más fácil. Que se le indigeste la comida y... *requiem-scat-in-pace.*»

Hasta aquí he tenido lugar de leer amable lector. La próxima semana os contaré un interesante cuento titulado: «EL PATRÓN DEL SR. Z O EL CONVENIO DEL SUBMARINO.»

JORGE MARTÍ ROSSELLÓ.

¡Pobre Lluch!

Va essé bona sa que li passá a n'en Lluch es día d'el Ram.

Com que cada diumenje dematí passava p'es carré d'ets Oms cridant:—¡Guyes de cap negre! ¡Horquillas! ¡Fil! ¡Eh! ¡Pronóstichs nous!

A na Mariana sa robablanquera li feya gracia veurerló, cridá y per axó feya sa mitja y en Lluch ventilé riure, sa creya si estave xiflada per éll, axí es que cada diumenje s'hi aturave y si s'homo no hey era, empetava la xerrada, fentli *proposicions* que ella retxassava per no ofendra es *seu sebeterét*; però tant l'empipá en Lluch, que ella heu digué a s'homo y aquest li contestá que es día d'el Ram li donás es sí y quant éll tocás a sa porta, que amagás en Lluch dins es guardarrobes, axí es que diumenje s'hi presentá *mi hombre* y li digué com sempre:

—¿Encare no estás disposta Marianeta a pendrer-mé mida per fermé uns calsons blancs?

(1) (Sistema Jordi d'es Recó.) El ma contá en Juan de sa Capdeperina.

—Si jitano; púja. (Contestá ella.)

En Lluch pujá mes emparpalat que un ministre.

Feya cinch minuts que s'havien tancades ses persianas, quant s'homo de na Mariana tóca a sa porta:

—¡Ay Lluquet! ¡Amaguet dins aquest guardarrobes que vé es meu homo!

Vestit d'Adán y tremolant de pó y de fret, en Lluch obeyeix, na Mariana tanca amb clau, obri sa porta, entra es sabaté acompañat de dos bastaixos, agafen es guardarrobes, el s'hen devallen, el posen dins un carretó y a n'el Ram falta gent.

Arribats a n'es Brolladó de la Rambla, descarreguen es guardarrobes y es sabaté sa pósa a cridá:

—¡Señores! ¡El fenómeno de la feria! ¡El Indio de las Enramadas! ¡Lo enseño gratis! ¡Vengan! ¡Vengan! ¡Ay que verlo para creerlo!

Al instant va havé arreplegat mes de cinch-centes persones y quant tot va está a punt.... obri sa porta y surt correns com un llamp en Lluch despuyat, moltes dones s'acubaren creguent si era un indio salvatge, però ets atlots que totduna el conegueren, tot l'hey estraven y tot l'hey feyen creixe, a pesá de que dugués es.... *nás* mes ruat que es móc d'un endiot jueu.

¡Pobre Lluch! ¡El t'estiraren!

¡Per forsa el t'eferen creixa!

Crech que no el ta rebassaren

per que aferrat el trobaren

amb sa soliva d'es neixa.

«No n'havien sentit parlá d'aquest fet? No es jens estrañy ja que no tothóm serveix per dí mentides,

CAP VERJO

¿Que hey havia a n'el Ram?

En *Sirus* s'endormissat

el cual si no mos engana

sense morirsé de gana

nou dies está enterrat,

almendras garrapiñadas,

churros que van a pesseta

servits per una nineta

que sap pegá estisoradas,

retratistes, turroneiros,

es barralets y botellas

que hey tiren amb ses anelles

essent un *pilla dineros*,

cavallitos, moneyots,

Pepas amb sa cara bruta,

ses Biblias de sa disputa,

estúpits *catolicóts*,

dátils verts dolents, vellanes,

en *Lluch* amb sos titareros,

tamborets, cavalls, panderos,

pitos, fobiols, campanes,

alhaecas falses, olletes,

guíteres, pipas, horquillas,

xuflas, metles, peladillas,

piñes, piñols, bicicletes,

ciudadans, civils, soldats,

criats, criades, pajesía,.....

de tot p'el Ram hey havia

menos dátils confitats.

Jo també hey era: EN VERGA.

Un bon billar

Es casi nou, reforsat, molt curioset, ben enter, anivellat, poch usat qui hen tenga necesidat que serqui en Nadal Ferrer.

D'Inca

Altra repicada d'es Barbó Inquero.

Anid 21 Mars 1918 tornám tení reunidns nostros representands Munisipals; numerós públich, presensia las sevas discusions y después de lletgida, aprovada y firmada s'acta anterio, nostró Alcalde consadeix sa paraula a n'el S.º Gelabert (D. Juan) el cual tracta de s'asunto alumbrad, pues desde que no funsiona sa fábrica de gas, mitj Inca se troba a las foscas per lo cual, proposa (y queda acordad) que es fluido electric, suplesca es moribundo gas.

Tracten luego de tods aquells qui figuran morosos en consepta de utilidades fent referens a sa anualidad de 1917 y queda acordad que: un per un de los sitads morosos sigan revisads y acordá en consecuen.

El S.º Reus proposa s'organisi a n'aquesta Ciudad una Colonia Escolar y axi favoririem amb gran escala se clase neseditada y s'aliviaria a los pobres de salud.

El S.º Batle proposa que dit asunto pasi a estudi de sa Comisió, però el S.º Reus R que R insisteix en que sa discutesca de moment p'es Consistori.

Intervé el S.º Amengual (D. Miquel), es qui demotra amb asertada perorasió que prosedeix passi a estudi de sa comisió y sa queixa d'es prosedi de los encarregads de sa instrucció Inquera lo cual deixa molt que desitja y proposa que s'esperí resoldre después de haver vist es resultat que donin es proxims examens; recordará perfectament sa comisió de instrucció pública (segueix diguent) que nostros mestres d'eseola se negáren a que dita comisió prengues part activa en so examina els seus alumnos, lo cual mótiava s'acuerdo de sa mateixa, de deixá de reparití (com era el seu proposit) variós llibres a los alumnos qui demostrasin mes abituds y aplicasió.

El S.º Reus se incomoda, degud a que sa seva propositió no ha trobad apoyo moral, y tod queda com antes, quant sa sentan ses rituales paraules SE LEVANTA LA SESION y cada un de los asistends tocam soleta.

BARBÓ.

NOTA: ¡Consiudadáns Inqueros! Acaba d'arriba a n'aquesta Ciudad es nostró conegud Procuradó D. Juan Llambias fiy des difunt Notari D. Pep. Aquest Seño, te ubert a n'es públich son despaix, dispost a serví tods aquells Ciudadans y pagesos qui neseditats tengán d'els seus servisis—Carré de MAL-FERIDS el trobareu actiu, dispost y resold—Ben vengud siga y que sa seva estansi entre noltros li siga agradable y aprofitosa.

LLORENS BELTRÁN (Barbó.)

Per "Llevant" d'Artá

(Continuació)

¿Que te mal-de-cap de que l'añy vinent s'hi ferán balls de máscara? Dormi tranquil y no sa preocupi de noltros que prou feina te amb so adesa ets *escumbros* de dins caseva; unicament li puch dí, que malayefjarém progressá, fins posá Artá a n'es *nivel* de ses grans capitals, procurant fe balls de máscara desde Sant Antoni fins a n'es primé diumenje que rematarem amb un ball de *piñata* y si segueix voste fentmós tant de cas, no será jens estrañy, que amb atent B. E. C., l'invitém per que venga desfressat de manola a ballarmós «*La Pulga*» a n'es sons d'un organillo, y endiunenjat de catalá amb sa corresponent *sardina* y *barrelina* a n'ets acordes de «*Minerva*» mos balli una *sardana*.

¡Será de riure seño tocat y posat!

Aré aném a lo positiu y natural. Noltros seño Cap devanté de la renovació *lingüística*, tant a voste com a n'es seus compaños que venen a fer Patria (o a meter la pata,) perseguint es nostros ideals, les hem de dí que may hem tengut s'ocurrencia de posarmós amb les vostres sociedades y sí puch manifestá que sa que jo vatj fundá amb alguns compaños, sempre va essé per voltros perseguida, sense donarmós temps a desarrollá es nostros ideals, axi es que la setmana que ve faré menció d'alguns atropells que cometereu amb noltros.

(Continuará)

Festé de Solle

Poques y bones. Figurauvós qu'aquests días passats ha soçceit a Solle un pas que si no el contásem amb lletres de motlo a demunt aquest setmanari sería

pitjó que si fessim un pecat mortal, pues passariem ses nostres veyesas en companyia d'en *Bañyeta Verda*.

Nada menos qu'una Societat recreativa qu'está empyada per tot, organisa una excursió a Vallde-mosa, y vat-mataquí que per se *Volta-Piguera* si mo-gué un jiró carro-monumental. Dues vaynadas de de- vora cá un fotógrafo comensaren, una escabextant peix y s'altre fent coquerrois, y un jovenet que sol aná a embrutá amb altres es lloc-comúns a D. Jeroni, prengué sa brivada tent coques de petata; y tot aixó ¿no sabeu perqu'era? Idó per dursen ets excursionistas. Pero vat-mataquí qu'es principal de s'excursió el se- ñyó *Cadires*, que dá uyeres per fé de pinxo, hagué de suspendre sa vega *por motivos extraordinarios*, y tot es menjá se perde miserablement.... a dins sas panxas d'ets excursionistas.

Are avisarém sas dues mares y totas ses altres que confian ets seus infants a n'el seño *Cadires*, y las dirém qu'aquest *señorito* sol jugá amb infants pe- tits a los *casados*, y també las dirém que no els se deixin acostá per sa sociedad qu'aquell frecuenta pues se juga a la *descosida* o sinó qu'heu digue aquell que guanya 5 ptas. en menos d'un cuart.

Y sabrás, tú, ja que mires, aquest escrit tant cohent quin a estat s'acabament de s'excursió d'en *Cadires*.

Plassa de Sant Antoni N.º 8

—¿Que t'han comprat sa jugueta?
—La ma va du es meu *papay*;
mireu, una bicicleta,
cavall y una carrereta
tot pintat d'en Tomeu Gay.

ESTELLICONS

De s'Arjentaria

Dimars passat un seño *estrellat* fe veure ses *estrelles* a un descendent d'en *Murillo*.

Nada menos que digué *SABATÉ* a s'eminent *Vives* que dat a n'es seus *prodijis pictóricos* l'obsequiaren amb un banquet, es un segón *Castelar* amb oratoria y com a poeta una primera figura, tant es axí, que a n'es *Jochs Florals* d'es FOCH y FUM guagá *SES ESPERDENES* y dirli *SABATÉ*.... vamos seño *estrellat*, l'hey perdonám amb sa condició de que mos doni *proves*, de que cuant proferí dita *frase*, venia de presidí sa junta de *moscartis de grifó* que se *acobija* a n'es *Replá*.

De Buje

Una familia modelo.
S'hompere amb sa famellota parenta d'es d'es *Mofli*, ha cercat desperarli sa seva *carabinota*. En *Gaspá* en veure famella qui per ell ha de passá aviat tot ja so fa alsá y bada bona pipella. Cuant veu ell cap famelle- ta calses verdes y bon floch, trobiguera coló groch y sa falda un poch curteta, diu:—*Caray* quina atloteta y que molt ma simpatisa aquella clenxa tant llisa y aquella maneta blanca, faldá estirada per l'anca que li va ben *marcadeta*, es axó una famelleta que de guapa res li manca. Per *C'as Povil*, va prova llevó per *Ca na Bovera*, tota atlota trapassera l'ha volguda festet- já y s'ha hagut de conformá gratantsé sa..... seva *ollera*.

Un buje.

De Son Español

Per aquesta barriada dos bebenets fins hey ha que es coret d'un voluntari varen sebre conquistá. ¡Pobre pollo enamorat que coratjós s'altre día entusiasmat hey partia y hen va sorti apedregat! Ell sa tragué una pistola que la du sempre a demunt y ses famelles que heu verén fujen corrensos al punt, emperó sols no jis- caren ni entráren amb tremoló porque verén es canó y ets uis totduna es taparen.

Le Coquelicot.

De Lluchmajó

Prop de ses *Cirternes Majós*, hey habiten un flo- ret de *bugaderes* y *pentinadores*, que es cuiden mes de crítica y fe sa clenxa o pendre es pel o n'es vahin- at, que no d'adesá es recóns de caseua, que segóns referencies estan bastant bruts.

Feis es contes a cavostra y deixau aná fora-casa que al instant sereu mes desacreditades que molts d'ets actuals concejals.

Carta santañinera

«*Juan Ferrer y Bonet*.—*Marzo 2*.

«Amigo mio: Temo que no me engañas pero por lo bien que has quedado y por las buenas palabras que me has dicho es que te quiero explicar mi libertad y quedas satisfecho de tu deseo y de lo que me pides lo puedes lograr el día que tu quieras pero si me has de engañar estaria muy contenta que lo piensas bien.

«Amigo si quieres el lunes, martes y jueves mi madre se ha de ir en el campo y si no puedes venir me lo dices.

«Amor mio a ver si serás siempre el mismo porque si me engañas e consentida a estar en un rincón de mi casa toda mi vida entera.

«Si vienes enamorado en mi casa te esperaré y cuando estare en tu lado te lo explicare.

Catalina Bonet.»

Es qui acredita essé es dueño de aquesta carta y tenga probalidades bastantes per demostraró y vulga recuperarlé, pot vení cualsevol hora y li será entrega- da: Carré de l'Ama n.º 22,

Es Corresponsal.

D'Esporles

A Esporles tenim un jove molt gomós y va mes dret que un siri a pesá que ses seves obres no hi van tant. Ell va volé festetjá y va ana a cercá atlota però enlloch de trobá atlota ell mateix ha dit a dins ca es barbé que va trobá tres carabasses molt mes grosses que ses de Muro.

Per conixerló un poch mes basta sebre que per fe bó amb una, li comprá una tumbaga y algunes coses mes que mos gordám; a una altra li comprá unes trobi- gueres però cuant li doná sa carabassa les hi torná prende y segons hem sabut are les hi ha de forná.

Si ets tant pinxo, com capás a cumpli sa promesa que me feres, la setmana qui ve te daré una racció de botons de foch d'aquests que fan está tres dias sense menjá.

¡A beneit tu que te creyes que no te diria res!
¡Jo ta cremaré ses seyes y será amb foch ben encés!

Carbonissa d'Artá

Grossos aconteixements sa preparen p'es día de l'Anjel a dins la gran *Minerva* dirijits per son Cap De- vanté que será la *llus* d'es poble.

Será sa segona part que mos endossará el gran instructor (benaventurats els que ploren) ja que sa primera va essé calma xixa, temém que no sia sa segona una grossa tempestad cuant sa desarrolli s'art catábil y no seria jens gros que ets espectadós surtis-en a las *Costas de Levante* o que sa reseña «*Llevant*» mos dugués a refrescá a s'abeuradó. Veremos.

Fumassa verde de Capdepera

En Llucía es un ingrát que sa dedica *al sexo mas- culino*. ¡Pobre dona seva!

Fa cosa d'un mes, que arimat a una paret, fe to- cá sa *rimbomba* a un bargantell. No mos estrañyá ja que el mirám capás a n'axó y a molt mes però li pre- venim, de que li estám fabricant una pell, porque sa seva caña fasse mes bon só y axí no hey importará forsi s'ignorancia ni fasse mals papés indignes d'un *beato* com ell y de jent que es betiada.

Rebosislo.

Una carta serverina

«Detestable amigo: Sabrás que yo relaciones con- tigo no quiero tener, porque resultas ser el monigote mas feo de Son Servera y lo que te decia, unicamente era para ver donde llegaba tu grado de cultura y vien- do que eres el mas tonto de entre los tontos, deseo que cuando me veas, bajes la cabeza al mismo tiempo que yo bajaré los ojos porque me dá asco el verte y la mejor bofetada es el desprecio.»

Una cualquiera.

¿Que el t'ensumes? Qui tendrá sa coua de paya ja la s'ensendrá.

Alaronerada

Dimars día 19, vatj essé invitat per «*La Comisión del Recreo*» a n'es salón de Can Xamena per asistí a una junta extraordinari ahont quedá acordat un cap- vespre musical es día de Pasco y es mortal que hey vulga pendre part pot aná a n'en *Jaume Barruga* el cual ha estat nombrat president per lo *gallardo* y *ca- laver*a que es, y si no es *calavera* amb vida, l'hey dich per cuant será mort.

Posturita.

¡Veje una tiradal

Dimars de la setmana passada, es MEU VAHINAT va aná a n'es sermó de Montesión y com que ja estave plé, prengué per *derrera* (p'es portalet estret) y es posá demunt l'altá majó, lo que li valgué que tothóm s'aficzás amb ell. Heyá un célebre predicadó aragonés que hen te qualcuna de bona y a n'es moment mes oportú mos amollá aquesta:

¡A la meva terra, tots els pillos tenen sort!
Y a Mallorca també, pensárem noltros mirant es BERGANT VAHINAT de prim conte.

D' Alaró

A món amich es *fiy d'es Lleñaté*.
Enterat de sa teua carta de la setmana passada, primerament llament s'inutilidad d'es bras *endret* de t'hompere igualment que sent sa teua ausencia per anarló a sustituhí, per lo cual perdrém a n'aquest po- ble una destrál mestre, que cada cop que pega, fa saltá o estella o rebassot.

De lo que no m'has convensut, es amb lo que ma dius referent a sa lleña *polltica caciquil* tant mala d'estellá com tu suposes, pues jo crech que amb so go- vern que ha pujat, no necesitarém tescóns per estellar- lé, sinó que dat a s'intemperí d'es temps, s'estallará totasola, perché hey ha que regoneixe, que ja está tant

corcada, que es milló día la trobarém tota feta sarradís (y conste que no heu se d'en *Maura* porque no mos parlám.)

Desitjaría que t'afañasses molt, a fi d'acabá prest s'esquerada de t'hompere, per fe una *xerrada* plegats. Estich a ses teues ordes.

GASPÁ ARRÓM, *Corresponsal de FOCH y FUM*.

De Santa Margalida

Seño Directó de FOCH y FUM:

Enterat d'es cuento de la setmana passada, dech haverlí de dí, que a mí hem passá un cas parecut, pe- ró que enlloch de cuento, es histórich.

Cuant jo tenia nou o deu anys, tota sa meua idea era d'essé *marcadé* porque molts de dies veyá passá per devant cameua un homo gran amb una *verga* llar- ga amb sa ma y vatj preguntá a mumare qui era aquell homo de sa *verga*.

—Es un saltadó de camins, que va desfressat de *marcadé* y axó serás tu si segueixes sa teua idea.

Sentit axó, vatj avorri s'idea y de llevó ensá, en veure cap *verga*, pens amb ses paraules de mumare, amb sos saltadós de camins y amb sa jent de mala vida.

Un vahinat de Santa Margalida.

De Sansellas

Diu es nostro Rectó, que es poble el te avorrit, pero que ell te mes avorrit es poble. A n'axó, ni l'hey demanám ni heu hem masté sebre, lo que si mos impor- ta, es a veure es dobbés que s'han recaudats de ses *Mares Cristianes* de cada difunta que hey ha haguda. a veure hont son, porque heyá familia de difunta que no n'ha rebut ni ún, y a veure es dobbés de sa bassina, si han d'essé per sa capélla d'es *Cementerí* o per aca- bá de construhí sa *casa nova*, porque si es axí, m'atu- raré de doná sa pessa ample que don cada diumenje y si son per sa capella continuaré com antes.

Esper que vosté seño Rectó, mos explicará aquest punt diumenje abans de passá sa bassina.

Axó es lo que mos importa.

Un villá d'una bolla

Segons m'he enterat l'amo'n *Vinagre* ha comprat un villá per jugá a caramboles pero ara se troba amb s'inconvenient que no te mes que una bolla, y no li quedará mes remey a n'es seu *jenre* que hen sap fe, ni doni dues de ses que tenga si li apareix que no han de fe falta a sa seua *fie* cuant tenga ganas de jugá.

Hostalets y Can Capas

Fatj a sebre a n'aquest esbart de llagostes miste- res'que passen tant de maldeventre d'es jovent d'aquest poble, que si no tracten de moderá es seu llenguatge, diré lo que son elles, citant noms y armes.

Couplets de FOCH y FUM

Jent de barca

Música de «La Apache» (*Yo soy feliz con la gente del hampa.*)

Noltros pescant hey guañám sa setmana y molt sensill mos resulta es jornal.
Cuant no tenim vent de sa *tramuntana* mos mortifica búfant es *mestrál*.
Vent de borina per aná a la vela cuant es llebetz no sa fá amb so *zalóc*, ve un *oreijól* que a n'es *primos* mos péla y es *batlo-benfo* es poch.

Venim amb sa barca duguent es peix a s'esquena si hey hagut *marota plena* tantsols no hey pensám.
Y com per llimosna cuant ja el tenim a sa Plassa amb sa malahida tassa mos morim de fam.

ES MASCLE ROS

Couplet per la setmana qui ve: «ES MEU MUL» Música de «Las Bribonas» (*Tientos.*)

Carré--Conquistador N.º 16--Palma

Tota sa Setmana Santa setmana de Passió
per tot es qui bollets canta y jugant dona una manta amb un billar superió.

Tipo-Lit. Vda. G. Ordinas-S. Miguel, 114 y 120